

Polština v državi SHS pavšalirana.

Naročilna lista: Celo leto K 120.—, pol leta K 60.—, četrt leta K 30.—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150.—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krena.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

87. številka.

Maribor, dne 5. avgusta 1921.

Letnik XIII.

Državna oblika.

Često se čuje očitek, da Slovani nismo državotvorni element, da nismo sposobni, ustvariti si sami državo in ohraniti si jo. Kdor trezno pregleda razmere, ki obstojajo sedaj v slovenskem svetu, in je objektivno dovolj, ne more videti v takem očitku posebne krivice. V taki sodbi tiči lahko celo dober namen. In če ga tudi ni, vsekakor nam je taka sodba lahko v spodbudo, da zremo v se, da se stremimo, da se iznebimo svojih napak in začnemo drugačno življenje. Take sodbe nam torej celo koristijo lahko, in če že ni povoda, da bi bili zanje komu hvaležni, nas pa vsaj boleti ne smejo preveč.

Fako je pisal „Slovenski Narod“ v uvodniku dne 22. majnika 1921.

Zdi se, da se je dotaknil člankar nevede vprašanja, o katerem bi bilo vredno več premišljevat, ker bi odgovor nanj lahko služil kot smernica v boju za ustavo in v mednarodnih odnosih ne samo nam, ampak celemu svetu. To je vprašanje, kakšno obliko imej država, in kakšne pravice naj ima vlada.

Pripomniti pa je, da nam Slovanom ne manjka „državotvornosti“ samo dandanes, ampak, odkar nas zgodovina pozna. Le zunanji pritisk je prisilil staroslovanske župe, da so se od časa do časa sklenile v tesnejšo državno zvezo. Pri Rusih (in Slovenceh) se tuji ustvarili državo. Slovan sam je pa rojen federalist. Dr. Gruđen navaja v knjigi „Slovenski župani v preteklosti“ značilne opombe starih pisateljev o državni obliki pri Slovanih. Tako piše Grk Prokopij v 6. stoletju: „Ta naroda, Sloveni in Antije, nimata samovladarja, temveč živijo od nekaj kot demokratično ljudstvo in zato se pri njih vedno javno razpravlja o koristnih in škodljivih zadevah. In leta 952 pravi grški cesar Konstantin VII.: „Vladarjev pa, kakor pravijo, ta ljudstva (Jugoslavnici) nimajo razen županov-starcev, kakor tudi ostali Slovani“.

Mimogrede omenjeno, je iz tega razvidno, da je centralizem Slovanom nekaj popolnoma tuje, je res nenaroden, protislovanski.

Toda, pojdimo dalje! Ne da se tajiti, da nam je needinost, razcepljenost tekem zgodovine mnogo škodovala. To pa za to ker so bile države od sedaj le razbojniki; razbojniki pa seveda več premorejo, čim bolj so organizirani. V času absolutizma smo bili mi že demokrati, to je bil naš pogrešek.

Ali pa smo grešili v načelu? Odločno trdim, da ne. Vprašati moramo: Kaj je država, kakšen namen ima? Država je povečana družina, občina. Oskrbni naj svojim podanikom telesnega in duševnega blagostanja, v kolikor družina in občina tega ni zmožna. Oblasti naj ima le toliko, v kolikor je potrebna za splošni blagor, drugače pa pusti vsakemu prostost!

In tu so države mnogo grešile. Od babilonskih vladarjev preko Rimljanov in do današnjih vlad se smatra posameznik za leseno punčiko, ki jo vlada postavlja in obrača in obrne zuje po svoji mili volji. Koliko strašnih bojov proti vladam pozna zgodovina! Če bi bile te vladavine, kakor so bile od sedaj v navadi, popolnoma po človeški naravi, teh bojov bi ne bilo. Država, vlada smatra samega sebe za Boga, in misli, da sme delati, kar hoče. Krog in krog mej napravi plotove, preko katerih se misli podanikom ne bi sme. Kar ona naredi, je najbolje. Država skuje modroslovje, zgodovino, celo vero hoče predpisati. Vtika se v stvari, ki ji prav nič ne koristijo, pač pa prav lahko škodujejo. Podobna je prenapetemu loku, ki hitro počí. Lep zgled za to je rajna Avstrija. Kakor kaže, državni mogotci po vojski ne mislijo nič drugače. Vsaka država se hoče kolikor mogoče zabupati. Če bi bili

bolj prosti, kolikega pomena bi bilo n. pr. to za nas Slovence! S podjarmljenimi brati bi lahko živeli vsaj v kulturni edinosti, če v politični ne moremo.

Sicer pa se množijo po svetu tudi glasovi po zmanjšanju državne oblasti. Komunisti seveda gredo veliko pre daleč. A glejmo, ali jim ne bi lahko prišli nasproti, in jih ravno s tem uničili, ako postanemo bolj — Slovani? Usodno je bilo za nas, da smo bili federalisti, ko so bili drugi centralisti. Se usodnejše pa bi nam lahko bilo, če postanemo centralisti, „državotvornei“, zdaj, ko se ves svet prenavlja v nasprotni smeri.

Slovani si res nismo znali ustvariti in obdržati države v taki obliki, kakor je v navadi pri narodih, ki jih zgodovina imenuje velike. Učiti so nas morali drugi. In mislim da ne samo nas. Učimo pa mi druge, kako je narod velik lahko tudi brez trdo napetih državnih vajet!

Vsaka enakomernost je vsaj dolgačasna, če ne škodljiva. Lepota, popolnost se kaže v tem, da vlada kar največja raznolikost, pestrost, a modro uravnano na skupen smoter. Le v potrebnih rečeh bodimo edini, v drugih pa prosti! Edina postava je pravica!

Dalje naj razmišljajo o tem činitelji, ki so poklicani, da ljudstvom pre skrivjo najboljšo vladno obliko. Mi Jugoslavnici pa „poglejmo v se, stremimo se, iznebimo se svojih napak in začnimo drugačno življenje!“

1914 in 1921.

Saj človek skoraj verjeti ne more, da je poteklo te dni sedem let od tistega dne, ko se je začelo strašno klanje, ki nas je držalo v grozni omotici, od katere si še sedaj nismo prav opomogli.

Zopet se je enkrat prav jasno pokazalo, da človek obrača, Bog pa obrne. Avstrija je prva napovedala vojsko, s tem pa sebi podpisala smrtno obsodbo. Nemci so hoteli smrtno zadeti Slovane, a glej, vzrastle so nove slovenske države. Če bi bili hoteli Jugoslavnici priti do ujedinjenja, bi to brez vojske nikakor ne bi slo, in Bog ve, ali bi se bila katera druga vojska za nas končala tako vsaj nekoliko srečno, kakor se je ta. Dalje! Naši fantje so stali z Nemci in Madžari skupaj na soški fronti. S svojo hrabrostjo pa so, časi pod avstrijskim vodstvom, vendar ohranili tudi nam lepe kose zemlje, da jih ni Italijan zasedel in razdejal.

Preidemo k notranji politiki! Liberalci našo stranko vedno še tožarijo, da je avstrijakantska. Glasno smo jim povedali že dostikrat, kar jim gre, in zlasti še, da naj pometajo pred svojim pragom.

Sustersiča, Lampeta, Sfeteta in drugih ne bomo zagovarjali, ker nima nobenega smisla za nas, saj smo jim davno odstavili. Rekli bi samo: obsodbe, kazni vreden je le tisti, ki vedoma dela proti blagru naroda ter išče svoje časti ali svojega dobička. Kdor pa se je zmotil, kdor je bil napačno pedučen, a je drugače pošten človek, tak pač ni kratkomočno za vesala, ampak je le pomilovanja vreden in treba mu je vzeti ugled z dokazi, ne s smešnimi in psovkami.

Iz želje do korit naši demokrati in samostojni vsega tega nič ne pomislijo. Za to ni čuda, ako je našim listom včasih že več kot preveč in zato pišejo včasih ogorčene odgovore. Toda — vendar, poglejmo tudi bolj globoko, in presodimo mirno leta pred vojsko in položaj po njej; kdor ima količkaj poštenosti, bo moral priznati, da „kierikalni zmag“ od daleč ni tako črna, kakor ga jugoslovanski politični dobičkarji rišejo.

Pred vsem, ali smo bili prej dolžni, biti pokorni avstrijskim oblastim, ali ne? Mislim da, po vsakem, le ne po anarhističnem pravu. In če sem bil

Avstrijec, ali sem bil zato izdajca slovenske stvari? Nikakor ne! Saj smo imeli v Avstriji Slovani večino. Ko bi bili bolj edini, bi nam bila Avstrija vsaj pravična, če že ni mogla postati slovenska.

Drugič naj si naprednjaki zapomnijo, da mrtvega leva je šel tudi osel brezat. Tako tudi velika večina izmed njimi šele zdaj prihaja k sapi, medtem ko prej niso znali nič pametnega skupaj spraviti.

Sedaj so prišli na dan z veliko korajžo. A še, ko nas tožijo, morajo poleg zapisati marsikak stavek, ki kaže, da so celo naši najhujši „avstrijakanti“ v tistih nevarnih časih povedali že marsikatero besedo, katera je veljavna še danes, in je bilo takrat zanjo treba poguma. N. pr. dr. Sustersič je rekel takrat: „Dragi moji! Tekom desetletij je bilo mnogo psevdodržavnikov v monarhiji, ki so pritiskali Jugoslavnice ob steno, ki so jim delali krivico, delali krivico Hrvatom, delali krivico i Slovincem, delali krivico tudi pravoslavnim Jugoslovanom, ki se imenujejo Srbi.“

Drugič se je pisalo leta 1914: — „Streti se pa mora tudi krivična nadvlada nemštva in madžarstva. Vsi krščanski narodi smo si enaki, vsi hočemo in moramo biti zadovoljni, vsi moramo imeti ne le enake dolžnosti, ampak tudi pravice.“ In drugod pa: „Srbskemu ljudstvu ljubezen in spoštovanje, a politična Srbija more imeti za Slovence in Hrvate le malo privlačnosti.“

Da, da, politična Srbija, Velika Srbija ni imela in nima tudi leta 1921 privlačnosti za nas, za vse Slovence in Hrvate, če izvzamemo 2% demokratov. „Naš sovražnik je velesrbska imperijalistična misel, to je treba udušiti.“ — „O nas Slovincih je popolnoma gotovo, da bi bili razkosani med svoje največje narodne sovraže. To bi za katoliške Jugoslavnice ne bilo „narodno osvobodjenje“, ampak narodna sužnost in smrt.“ Tega smo se bali leta 1914 in kakor vidimo zdaj, ne čisto po nepotrebnem.

O sarajevskih atentatorjih so pisali naši listi kot o izvržkih jugoslov. rodu, ki iščejo spas v hudodelstvih in krvi.

In o liberalcih: „Vso liberalno politiko pa drži pokoncu sama hinavščina. Ravno sedaj jo je najlažje spoznati. Umor obsojajo, napadajo pa našo stranko, ki se upira velesrbski agitaciji po naši domovini. Lepe se delaje na zgoraj v svojih izjavah in klečaplazijo osebno pred vlado ter lažejo čez nas, v svojih listih pa dajejo kar naravnost pohuho velesrbskim hujskačem in jih branijo. V liberalnih organizacijah je ta hujskarija doma; vpijejo pa, da so zvesti avstrijski državljanji.“ Tako bratsko smo tožili drug drugega!

Urhovno načelo in namen politike je blagor naroda, ljudstva. Naša stranka je dolgo upala, da bo Avstrija prišla do spoznanja, da je treba tudi Slovanom dati njihove pravice. A ni hotela. Zato smo s srcem in razumom delali za novo domovino, ki je ljubimo odkrito. Služili smo prej krivičnemu gospodarju, tem zvesteje bomo in že služimo novemu, od katerega upamo več pravičnosti. Pošteno smo mislili prej, pošteno mislimo zdaj. Za ljudstvo nam gre.

Kdor je vso prav storil leta 1914 in 1921, njemu naše občudovanje. — Kdor se je kdaj motil, njemu naše pomilovanje. Kdor pa je bil ali je neznačajnej, dobičkar in denuncijant, njemu zaničevanje in kazen. Poštenjaki so pravi državotvornei, naj so pri kakih stranki, kateri hočejo. In mislimo, da naša stranka pri tem ni zadnja. Neznačajnej pa je vedno rana na našem narodnem telesu, pa naj si je avstrijakant iz leta 1914, ali pa srbijakant iz leta 1921!

Brez ciljev.

Narodno-socialistična stranka je jako majhna skupina v zakonodajni skupščini naše kraljevine. Iz volilne borbe je lanskega leta odnesla 2 mandata in marsikdo, ki je opazoval gibanje narodnih socialistov, teh disidentov starokopitnih liberalnih faranov, je stavil precejšnje zaupanje v NSS.

Varal se je, kdor si je od novospočete stranke veliko obetal. Post. Deržič in Brandner sta v ustavotvorni skupščini podala izjave, ki se nikakor niso strinjale s pisavo njunih glasil. Tako je n. pr. „Jugoslavija“, takrat že poloficijsen organ NSS, zelo ostro kritikovala kulturno-ospojne aspiracije vladnih strank. Svoje mnenje o kancelparagrafu je „Jugoslavija“ izrazila nekako sledeče: „O kancelparagrafu je Brandner na medklic dr. Kukovec izjavil, da se narodni socialisti ne boje izrabljanja cerkve v propagandne namene za klerikalizem. Državno zaščito pred klerikalci zahtevajo samo stranke, ki se čutijo tedajno slabe. NSS z zdravimi in naprednimi idejami ne potrebuje nobene državne zaščite.“ (Glej „Jugoslavija“, št. 123, od 26. maja t. l. Op. uredništva). Na drugi strani pa omenja v poročilu o razpravi drugega dela ustavnega načrta, da sta poslanca NSS Deržič in Brandner glasovala za kancelparagraf, pač pa proti ostalim členom drugega oddelka, ker so reakcionarni. Kje je tu doslednost? Kje logika? Ako je NSS res prožeta zdravih in naprednih idej, čemu potem glasovanje za „državno zaščito v obliki kancelparagrafa“?

Nedavno sta v Mariboru zborovala poslanca NSS, gg. Deržič in Brandner. Ob tej priliki je g. Brandner postal v daljšem govoru (recte humorističnem predavanju) račune o delovanju svojega „kluba“ v konstituenti.

Posebno se je ponašal s „pretkano parlamentarno taktiko“, ki je vodila v vsakem slučaju vsaj do delnega uspeha, nikakor pa v polomijade. Med drugim je rekel: „S tovarišem Deržičem sva si prav kmalu ustvarila načrt za nastop najinega „kluba“. Ko so naju radovedneži v političnih krogih nadlegovali z vprašanjem, kakšno stališče bova zavzemala napram u-stavnim določbam načrta Pašičeve vlade, sva izjavila: ako bodo dobre, narodu v korist bova glasovala za, če bodo reakcionarne, bova glasovala proti, v slučaju pa, kjer bi najina neznatnost ne mogla prepričati vladnih strank o škodljivosti oz. važnosti tega ali onega člena, sploh ne bova glasovala.“ V tem smislu je govoril g. Brandner na shodu NSS v Mariboru.

Brandnerjeve besede smo si dobro zapomnili, ker smo bili uverjeni, da nam še prav lahko storijo veliko uslugo. Pred par dnevi smo imeli v naši zakonodajni (poprej ustavotvorni) skupščini zopet prav kofljivo glasovanje. Gospod Pribičević je predložil svoj reakcionarni zakonski predlog o „zaščiti države“, kateremu je manjkalo neobhodni imprimatur zbornice. Dosledne, konsekventne skupine so glasovale jasno in odločno za ali proti, kakor jim je velevala notranje-politična konstelacija. Mislili smo, da bosta Deržič in Brandner odločno nastopila proti „terorju od zgoraj“, kakor je „Jugoslavija“ imenovala absolutističen elaborat g. Pribičevića. Zmotili smo se, računali so bili napačno. Post. NSS sva glasovala brez pridržka za — omejitve narodne svobode in za strankarsko strahovlado demokratičnega radikalnega bloka.

Kazlog, ki je bil v trenutku glasovanja omenjene dvojice vodilnega pomena, leži na dani. Ne bomo prisikovali, v kolikor se je g. Brandner v Trbovljah s svojim govorom kompromitiral, ker mu je „Jutro“ tozadevno lekcijo prineslo celo v uvodniku ter ga svarilo pred nevarnimi simpatija-

mi do komunistov. Opomniti hočemo edinele na korekturo, ki sta jo izvedla g. Deržič in Brandner g. Pesku na ljubo z glasovanjem za zakon o „zaščiti države“. Začeva g. Peska se je odmaknila s prihodom gospoda kraljevega namestnika uprav avtomatično v odločilno fazo. Toda v Beogradu se niso hoteli zadovoljiti z dvoumnimi ugovodniki v „Jugoslaviji“ zahtevali so dejanja. In res! Kar smo pričakovali, se je zgodilo. Da bi priborila svoji skupini vsaj trohico vladne milosti, g. Pesku pa pomagala iz skrajno mučnega položaja, v katerega so ga spravili liberalni mladinci z g. Brandnerjem vred, sta glasovala — za.

„Jugoslavija“ se trudi sicer z vsemi močmi, kako bi pač najbolj zakrila nedoslednost voditeljev NSS, nikakor pa je ne more spraviti z sveta. O pravkar omenjenem zakonu je prinesla v predčerašnjem uvodniku nastopna, popolnoma si nasprotujoča stavka: „Ze pred sprejetjem smo povdarili, da nosi vladni predlog na sebi vse znake površnosti in da je njegova juridična forma pod psom. — Kljub temu pa smo se odločili, ker ni bila dana možnost debate, za sprejetje tega predloga in predlog je danes zakon.“ Ako je predlog površen, je brez dvoma slab, in ako je slab, ne bi smela glasovati gg. Deržič in Brandner za, marveč proti njemu. Potemtakem bi nam bila logika g. Brandnerja razumljiva. Z glasovanjem za slab predlog pa je g. Brandner dokazal, da je v Narodnem domu zagovarjal navadno hipotezo.

Politika vodilnih mož narodno-socialistične stranke je problem, ki čaka svoje rešitve. Brez ciljev, brez jasno načrtane poti vodijo narodno-socialistični prvaki svoje pristaše na trilih čolnih med skrajno nevarnimi skalami oportunitizma. Ako v 12. uri ne posežejo po edino uspešnem sredstvu, ki se je v političnih borbah dobro obneslo, po doslednosti, bo mladi in upov polni NSS res odklenkato.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Se danaj, ko je postal zakon o zaščiti države polnomočen, se je narodna skupščina bavila na zadnji seji s poročilom finančnega odbora: Kako in kje najeti novo državno posojilo. Po dolgi debati pro in contra so seve vladne stranke glasovale za predloge finančnega ministra za najetje posojila. Proti so glasovali: Jugoslovanski klub, zemljoradniki, republikanci in narodna socialista.

Predlogi za najem posojila pa še pridejo pred specialno debato. Imunitetni odbor je seve sklonil, da se razveljavijo vsi komunistični mandati razun treh, ker so tri poslanci že pred atentati izstopili iz komunistične stranke. O sklepu imunitetnega odbora bo še te dni sklepal parlament, nakar bo zbornica odšla zopet na počitnice, da se odpočijejo od mučnega dela za „svobodo“.

Za konodajni odbor je sprejel poslovnik, potom katerega je izvoljenih 5 sekcij, v katerih bodo zastopani sledeči člani Jugoslov. kluba: dr. Simrak, dr. Dulbič in Sušnik. Seje zakonodajnega odbora bo vodil podpredsednik dr. Zerjav, ker bodo predsednika še-le volili enkrat proti jeseni.

Pogajanja med Reko in Jugoslavijo. V sredo, dne 3. t. m. je v Beograd prispel predsednik reške vlade, Zanella. Zanella se bo baje pogajal naravnost z našo vlado glede vprašanja skupne uprave obeh pristanišč. V političnih krogih so mnenja, da je Zanella prišel v Beograd na željo italijanske vlade, ki je na eni strani vezana na suplement k rapalski pogodbi, deloma pa na nacionalistično vedenje, ki neče priznati pripadnosti lučke Baroš k Jugoslaviji.

TURCIJA.

Kemal-paša je, v kolikor je to razvidno iz raznih listov, doživel na celi črti strahovit poraz. Grki nadaljujejo svoj pohod in atenski presbiter je poročal, da je grški kralj Konstantin vkorakal v spremstvu princa Nikole in višjih častnikov generalnega štaba v Eskişehir, kjer ga je prebivalstvo z navdušenjem sprejelo.

Grška vojska se v novo zasedenem ozemlju vsepovsodi utrjuje. Svoj poraz je Kemal-paša naznanil velikemu vezirju, utemeljil ga je pa z brezbriznostjo vladnih krogov in premajhno močjo svoje vojske. Kemalisti računajo, da jih bo intervencija veselil rešila pred sramotno katastrofo.

Politična poročila.

p Delovanje Jugoslovanskega kluba. Jugoslov. klub deluje prav pridno. Dr. Simrak je posredoval pri predsedniku skupščine dr. Ribarju radi fašistovskih izgredev v Splitu in je osobito opomnil na posledice organiziranja belih gard. V isti zadevi je posredoval pri min. predsedniku Pašiču poslanec Barič. K Pašiču pozvani načelnik notranjega ministrstva je izjavil, da iz Dalmacije še vlada ni dobila nobenih poročil. Poslanci SLS Krajnc, Pušenjak in Nemanic so posredovali pri ministru za trgovino, da se dovoli izvoz živine brez carine in prepove izvoz krme.

p Koga namerava izključiti JDS. „Jugoslavija“ in „Novi čas“ javljata, da so JDSarji minuli torek zelo burno zborovali v ljubljanskem Nar. domu. Pri tej priliki je prišlo med vodilnimi muftiji stranke do ostrih kontroverz. Poročila celo pravijo, da se je izrekle načelnstvo JDS za izključitev: Dolleta Ribnikarja, dr. Kramerja in Zerjava. Koritarska korupcija, nasilje, denuncijantstvo in druge temu podobne mladoliberalne „čednosti“ so že tako dozvetele da preseda njih vonj onim liberalcem, ki so poštenješi od zgoraj omenjenega JDS triumvirata.

p Dvanajstotica komunističnih poslancev je zaprosila pri vodstvu radikalne stranke za vstop v omenjeno stranko, ki na bi se zavzela za to, da se jim ne uniči mandatov. Radikalni klub je to ponudbo odbil.

p Nove volitve na Južnem Tirolskem? Kakor doznajajo „Innsbrucker Nachrichten“, pripravlja rimska vlada za Južno Tirolsko nove volitve. Mandat grofa Toggenburga je razveljavljen. Italijani se protivijo tudi veri fikaciji Dr. Reuth-Nicolussijevega mandata. Na Toggenburgovo mesto bo baje stopil Baron di Pauli, Dr. Reuth-Nicolussi pa bo kot kandidat nastopil tudi v slučaju novih volitev.

Dnevne vesti.

d G. Pesek ne bo županoval? „Jutro“ poroča, da je minister Svetozar Pribičević na podlagi poročila kraljevega namestnika za Slovenijo sklenil, da potrditve g. Peska nikakor ne more predložiti kroni v odobritev. V afero Pesek so liberalni mladinci pritegnili iz sumljivi razlogov tudi gosp. Hribarja. Ako bi pa vendarle odgovarjalo resnici, da je g. kraljevi namestnik Pribičeviću nekaj namignil, si je kriv svoje polomije g. Pesek sam. Kriv zato, ker se je kot nepotrjen župan vsiljeval pri sprejemu gospoda Hribarja v ospredje. Tudi glasovanje za zakon o „zaščiti države“ ni zaleglo. Pač zelo neprijeten fiasko.

d Neprilike g. Vošnjaka. Novoimenovanemu poslaniku naše kraljevine v Pragi, g. Bogumilu Vošnjaku se je ob priliki odpotovanja na svoje službeno mesto pripetilo nekaj zelo neprijetnega. V Subotici, kjer je moral prestopiti mejo, cariniki niso hoteli verjeti, da je naš slabostojni Vošnjak postal diplomat, to pa radi tega, ker ni imel — legitimacije. Prebrskali so mu kljub protestu vso prtljago in našli: krasno magnatsko obleko (kdo naj bi se ne smejal! op. ur.), nekaj zlatega in srebrnega servisa, nadalje poln zaboj konjaka, likerja in fine — slivovke. Cariniki so „na licu mesta“ napisali protokol, g. Vošnjak pa je, hudo vaje se, odpotoval. Smola!

d Urek in vera. Da bodo kmetje vedeli, kako brani poslanec Urek vero, jim povem to-le: 1. Poslanec Urek se norčuje iz kaoliške cerkve, ker smeši njene obrede. O tem se lahko prepričaš, če vzameš v roko Urekovo prilogo „Kmetijskega lista“, ki jo je obelodanil pred kakimi 3 meseci. 2. Poslanec smeši in zmerja naše katoliške škofo (n. pr. našega škofa na shodu v Kapelah). 3. Samostojni poslanec Urek je sokriv, da se je v Beogradu sprejela postava, vsled katere bo vla-

da v Beogradu pregledovala pisma, ki jih škofo pišejo svetemu očetu in bo zopet nadzorovala pisma, ki jih pošiljajo sveti oče našim škofo. 4. Poslanec Urek je v Beogradu glasoval za to, naj se v srednjih šolah uči manj krščanskega nauka, kakor prej. 5. Somišljenik in tovariš Urekov samostojni poslanec dr. Vošnjak, je v ustavodajni skupščini v Beogradu izjavil, da je katoliška Cerkev največja sovražnica slovenskega ljudstva. Ljudstvo, sodi samo, je-li poslanec Urek in njegova samostojna stranka za vero ali proti veri.

d Doneski k biografiji poslanca Joseta Drogenigga. Ze enkrat od lastnih tovarišev kot klubov načelnik degradirani slabostojni Drogenigg je v svoji zgodnji mladosti obiskoval dva razreda celjske gimnazije in bil že kot fantek vpisan za Nemca aus St. Georgen an der Südbahn. Da je bil pozneje kot mož štajercijanec in še danes samostojno prebarvan nemškutar, je znano javnosti. Kot poslanec je za vzemal Drogenigg v klubu samostojnih seljakov tako odlično mesto, da je postal za 14 dni klubov načelnik, a se danes bavi klub samostojnih z načrtom, kako bi pognal Drogenigga čisto iz kluba, ker se mu je baje začelo vrteči po glavi na napačno — slabostojno plat!

d „Po njih življenju jih bomo sodili, ne po njih teoriji“, pod tem zaglavjem je prinesel zadnji „Slovenski Narod“ uvodnik, v katerem je sklabilaril neki demokrat tudi sledeče besede: „Naši politični duhovniki kaj radi govore o ljudstvu in o življenju z ljudstvom. Kdaj pa ste še dunovnika videli n. pr. v vlaku v tretjem razredu, torej med ljudstvom? Redko je pač kaj takega. Videl sem nekoč romarski vlak: ljudstvo je bilo v III. razredu, duhovnik pa je zlezal v II. razred, med boljše (!) ljudi.“ Tako v starikavi baburi „Narodu“ vedoma laže — demokrat. Naša slovenska duhovščina se je in se bo vozila v tretjem razredu. Romarski vlaki pa imajo na sploh samo III. razred. Take budalosti prinaša glasilo trebušastih JDS-kapitalistov in koritarjev, ki sploh ne poznajo III. razreda, še manj pa ljudstvo ali celo romarski vlak. V ravno kar omenjenem uvodniku pa ni dosegel „Narod“ prvenstva v laži in budalosti, ampak tudi v zavedni zlobi.

d Demokratije in samostojneži bodo znižali državni proračun. Cudna je ravnokar zabeležena trditev, in vendar piše časopisje, da se demokratije in samostojni resno ukvarjajo z načrtom znižanja državnega proračuna. V dosegu tega svojega cilja so si izbrali kot žrtve ukinjenje bo goslovnih fakultet v Zagrebu in Ljubljani. Demokratije in samostojni so za takojšnjo ukinjenje, med radikali pa je tozadevno razdvojeno mnenje in še pride vprašanje smrti zapisanih bogoslovnih fakultet pred klube vladnih, ne pa opozicijskih strank. Katoliške bogoslovne fakultete bodo ukinili, da bodo zmanjšali številke, ki beležijo državni minus za nakup Turkov samostojnih in znatno povišanje zandarskih plač. Boj za ukinjenje ljubljanske in zagrebške bogoslovne fakultete se bo po demokratsko-samostojnih pojmih doigraval pod plaščem državotvornosti brez kulturnobojnih tendenc.

d Sokolska slavnost pri Sv. Jakobu v Slov. gor. je bila prava polomijada. Ako bi se Mariborčani ne bili udeležili v razmeroma velikem številu te prireditve, bi se slavnost sploh ne bi mogla vršiti. Begunci, uradništvo, obrtniški vajenci, frakarija itd. so bili častno zastopani, manjkalo pa je — kmetstvo prebivalstvo, ki se razen par slabostojnežev, žensk in godbe radovednih otrok, sokolskega slavja ni hotelo udeležiti. Za uspeh sokolskega popivanja se je posebno trudil nadučitelj g. Kotnik, ki je svojčas z veliko vnemo agitiral za avstrijska vojna posojila, prav nič pa ni storil za pobiranje podpisov za jugoslovansko deklaracijo. Omeniti še moramo, da se je g. starosta dr. Serbec v svojem govoru parkrat izigral kot „samostojneža“, misleč, da bo tisti peščici nezavednežev ugajal. Kar nas je zavednih prijateljev poštene zabave, se bomo v nedeljo znašli vsi na veselici šentjankobskega izobraževalnega društva. Liberalci naj si le ogledajo našo ne-

deljsko prireditve, pa bodo kmalo uvideli, da jim kmetstvo ljudstvo neče verjeti. V nedeljo vsi v St. Jakob!

d Sancin in Hojnigg — predstavnik slovenskega kmeta? Ko se je kraljevi namestnik Hribar zadnjič na potovanju iz Prage v Ljubljano ustavil tudi na mariborskem kolodvoru, je pripeljal pred njega bivši avstro-ogrski stotnik Sancin nekega Aleksandra Hojnigga iz Pesnice kot zastopnika slovenskih kmetov med Muro in Dravo. Odičen slovenski dostojanstvenik nam poroča o tem: Ko sem videl, da avstrijakant Sancin vleče Hojnigga pred Hribarja in ga tam predstavlja kot predstavnika slovenskega ljudstva, sem ostrmel. Hojnigg, ki je bil eden najbolj zagrizenih sovragov slovenskega ljudstva, vodja podružnice Südmarke in Schulvereine, in zaupnik nemškega Volkshata, najbolj navdušen dunajski romark cesarju Karlu, prosluli o.... iz leta 1914, tega Hojnigga vlačil podmaršal Samostojne — pred narodnjaka Hribarja in si ga drzne tam stati kot vzor-Slovenca. — Žalostno a resnično! Povejte to javnosti. — Res osebi Sancin in Hojnigg nista vredni, da se ju spominja kak slovenski list, a za stvar gre. Veš ti, slovensko ljudstvo, kaj sta bila tebi Sancin in Hojnigg med vojsko? Rekvizitorja! Sancin celo poglavar rekvizicij celega Sp. Štajerja. Marsikatero bridko solzo je potočil slovenski kmet ali kmetica, ko so rekvizitorji brezsrčno jemali našim ljudem najpotrebnejšo živino in živila. Meščani in veškaši pa te šibe niso očili... In danes predstavljata hauptman Sancin in bivši železniški uradnik, kremer in trgovec s sadjem Hojnigg slovenskega kmeta in sta glavna stebra Samostojne kmetijske stranke! — In še več! Ko je nekoč pod staro Avstrijo „Straža“ očitala pesniškemu Hojniggu, da je sin slovenske koroške matere; a taji svoj slovenski roč, je Hojnigg postal srdit in se je zaklinal, da to ni res, da bi bila njegova mati Slovenka... Ne radi oseb, ampak radi stvari same odločno ugovarjamo, da bi taki ljudje kot sta Sancin in Hojnigg, se kazala kot predstavnika slovenskega ljudstva!

d Potne legitimacije. V zadnji številki smo že naznanili vpeljavo potnih legitimacij za vsa kraljevino. Kakor je iz „Jutra“ razvidno, so oblasti glede potnih kaznic izdale sledeče navodila:

1. Vpeljava potnih legitimacij naj bi omogočila vsakokratno lahko ugotovitev identitete vsake osebe, posebno naj bi služila v svrhu olajšanja — kontrole tujecev.

2. Zadoštuje popolnoma, če se posemzna oseba zamore izkazati z veljavno in s fotografijo opremljeno legitimacijo, izdano od kakšne pristojne oblasti v kraljevini SHS, ne sme pa biti stara nad leto dni. Veljaven je tudi s fotografijo opremljen potni list za iznozemstvo, vidiran po 20. juliju 1924. Vsetam, ki se na ta način legitimirajo napram policijskim organom, ni potreba posebnega dovoljenja za potovanja v notranjosti državnih mej.

3. Dovoljenja, ki je izdano kakoli sebi za potovanje v ta ali oni kraj, in nazaj, ni treba pred povratkom ponovno vidirati.

4. Posebno zanesljivim (!) osebam zamore izdati pristojna policijska oblast legitimacije s fotografijo, s katerimi se jim dovoljuje potovanje v mejah države za določeno leto in ni treba lastniku take legitimacije posebnega dovoljenja.

5. Kmetom iz okolice večjih mest, do 30 km oddaljenosti, ki nosijo dnevno na žg življenjske potrebe, morajo pristojne občinske in okrajne — župan in okrajni zastop — oblasti izdati stalne legitimacije, s katerimi lahko potujejo v mesto in nazaj. Te legitimacije veljajo dva meseca in jili ni treba pri vsakem potovanju posebej vidirati. To se bo škripanja z zobmi in zabavljanja čez policijske metode današnjih vladodržev!

d Državna vinarska, sadjarska in poljedeljska šola v Mariboru je končala svoje 49. šolsko leto 1920-21 v soboto, dne 30. julija 1921. Vsi drugoletniki, po številu 27, so jo absolvirali povprečno s prav dobrim, v znatnem

številu pa z odličnim uspehom. Večina absolventov se je povrnila na svoje domove, na kmetije starišev, kar je najbolj razveseljivo. Nekaj jih gre v tujo službo, v kmetijsko, vrtnarsko, kletarsko prakso itd. Službe po graditvah so vedno bolj redke in vedno bolj slabe, v sled izvedbe agrarne reforme. V bodoče se naj sploh ne računajo več z njimi. Tudi ni glavni namen kmetijske šole, odgajati mlade gospodarje za taka veleposelstva, ampak za domače kmetije. Par absolventov skuša gospodarski osamosvojiti na ta način, da vzamejo primerna zemljišča v zakup za napravo matičnjakov, trsnic, drevesnic i. dr., pri čemur naj bi se jih po možnosti podpiralo, ker so nam taki nasadi nujno potrebni. Zopet drugi imajo zadositi najprej vojaški dolžnosti. Razun 27 gojencev 2. letnika in 17 gojencev prvega letnika je bilo v zavodu 5 praktikantov, ki bodo sprejeti kot redni gojenci za šolsko leto 1921-22, koje prične 16. septembra t. l. Priglasilo se je že lepo število kmetijskih mladeničev za sprejem, tudi iz drugih pokrajin naše države, le z bližnje severne granice doslej nobeden, dočim pošiljajo znani protestantski kmetijski naseljenci na našem obmejnem ozemlju svoje sinove baje v avstrijski Silberberg pri Lipnici v svrhu kmetijsko strokovne izobrazbe v nemškem duhu. (Fako se izpodriva slovenski obmejni kmet z domače grude. Rok za vlaganje prošenj za sprejem učencev v mariborsko šolo je bil določen prvotno na dan 31. julija, a se je vsled večstranskih želja podaljšal do 20. avgusta 1921. Splošni pogoji za sprejem so objavljeni tudi v listu „Kmetovalec“, št. 13 z dne 15. julija 1921.)

d Kmetijski gospodinjski tečaj v Središču. Po zimi sta se vršila v Ormožu dva gospodinjstva tečaja, ki sta končala s prav dobrim uspehom. Radi velike oddaljenosti se iz Središča okolica ni moglo mnogo deklet učiteljici tečajev, zato smo naprosili potoma okrajnega zastopa pri poverjenstvu za kmetijstvo, da bi se vršil enak tečaj tudi v Središču. Okrajni zastopnik občina Središče sta prevzela stroške za tečaj, krajni šolski svet pa je dal dva razreda v ljudski šoli na razpolago ter se prične tečaj 16. avgusta in traja do 20. oktobra t. l. Zal razen šole nimamo drugih primernih prostorov, je bilo zato samo v počitnicah mogoče prirediti tečaj, v času, ko je senško delo zahteva vse moči doma. Kljub temu se je že prijavilo nekaj deklet in naj starši ne odrekajo te dolžnosti svojim hčeram ter ne zamude ugodne prilike in jih pošljejo v tečaj, da se izurijo za dobre in varčne gospodinjice. Sprejme se 12 do 20 deklet v starosti nad 16 let. Dekleta morajo hoditi domov spat, opoldne pa dobivajo hrano v tečaju, katero si same pripravijo iz jedil, ki jim prinesejo po navodilu voditeljice od doma. Pouk traja od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in je teoretičen in praktičen ter se učijo vse, kar je treba gospodinjici znati, praktično zlasti kuhanje in šivanje. O zdravstvu, postrežbi bolnikov, nego

vanju dojenčkov ter drugih za dom važnih higijenskih vprašanjih pralava tedensko dve uri okrožni zdravnik dr. J. Tavčar. Prijave sprejema okrajni zastopnik in županstvo frga Središče in je tudi kmetiskim dekletom iz sosednje ga Medjimurja dovoljen pristop v ta tečaj.

d Upokojitev srednješolskih učnih moči. V ministrstvu prosvete so izdelali ukaz, o upokojitvi večjega števila srednješolskih profesorjev in učiteljev. Njihova mesta bodo dopolnili z mladimi močmi, ki so v prejšnjem letu dovršile študij.

d Velika planinska slavnost v Rušah ne bo udeležnike razočarala. Juž. železn. bo vpeljala poseben vlak, ki bo vozil ob 23. uri 20 minut iz Ruš v Maribor. Iz Ruš pa bo odhajal vlak proti Koroški ob 21.30 minut. Prosilo se je tudi za polovično vožnjo. Vodovnikov Juri si že nabija sveče v coklje in pride v soboto zvečer ob grmenju topičev.

d Zagreb — brez vode. Vsled dolgotrajne suše je nastalo v Zagrebu silno pomanjkanje vode. Cest in ulic že davno ne smejo škropiti, vsled česar je vse mesto silno zaprašeno.

d Preiskave pri komunistih. V Zagrebu so oblasti izvršile preiskave proti komunistom v 80 slučajih. Nekateri komunisti so morali mesto zapustiti, nekateri so odšli v okolico, voditelji pa so reči že prekorajčili.

d Aretacija komunističnega novinarja. Dne 3. t. m. je belgrajska policija aretirala komunističnega urednika „Radničkih Novin“, Mošo Pijade, bivšega tajnika Jugoslov. novinarskega združenja.

d Samoumor — radi preobloženosti z delom. V Beogradu se je pred par dnevi v svojem stanovanju ustrelil 50letni uradnik ministrstva za šume in rude, Sveta Marinković. V pismu, ki ga je zapustil, je navedel kot vzrok samoumora — preobloženost z delom. To je prvi slučaj, da se uradnik našega ministrstva ubija radi prenapornega dela. Doslej smo mislili, da je lov na muhe edini posel činovništva naših ministrstev. Ali je to mogoče samo nekaj privilegij večine, med tem ko manjšina ječi pod pezo pisarniških bremen? Vsekakor čudna stvar.

d Prepovedani listi. Ministrstvo za notranje zadeve je prepovedalo razširjevanje sledečih listov po ozemlju naše kraljevine: „Getreuer Eckart“ (Salzburg), „Honvedelem“ (Budimpešta), „Grazer Montags-Zeitung“ (Graz) in nemškimi publikacijam „Ruf in die Welt“, „Presskorrespondenz des deutschen Auslandes“ in „Institut Stuttgart.“ To prepovedovanje inozemskih listov nima nikakega smisla. Ako je našim Nemcem toliko na teh listih ležeče, jih vendar prav lahko vtihotaplajo. Prepovedan sad je slajši, nego dovoljen. Skodovati nam pa tendenciozno pisanje nemških listov itak — ne more.

d 11 konkurzov v enem tednu. — Gospodarski položaj Avstrije najboljše označuje dejstvo, da je bilo v preteklem tednu napovedanih nič manj, kakor 11 konkurzov večmilijonskih pod

jetij Konkurzi so sedaj v Avstriji na dnevnom redu.

d Pisatelj — ubijalec? V Berlinu so aretirali rumunškega pisatelja Viktorja Trojalino, ker je izvršil nek zločinski umor. Morilec je star 27 let. Natančnosti še niso znane.

d Potresni sunki v Italiji. V Italiji so potresni sunki razrušili barski poštni urad. Raz streh padajoča opeka je ranila par oseb.

d Zarota belih gardistov. V Rostovu na reki Don so izsledili zaroto belih gardistov. Kolovodje, med njimi majorja kneza Konstantina Uhtomskega so aretirali.

d Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 173%—174% naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 18—19 naših kron, za 100 čehoslovaških kron 228, za 100 nemških mark 215—218 in za 100 laških lir 745—747 jugoslovanskih kron.

d „Vrh razglednika.“ Novi list izhaja v Prevaljah, a upravništvo je v Mariboru. Slovenska ulica 15 (oglasni zavod I. Sušnik) ter stane letno 300 kron, posamezne številke pa 25 kron. O listu smo čitali dosedaj daljšo oceno v „Učiteljskem tovarišu“ z dne 14. p. m., a krajše novice v „Slovencu“ in v drugih listih. Prvi kritik se izraža o njem zelo pohvalno, vidi v njem nove velike pridobitve na poti napredku našega naroda ter ga priporoča še razen učiteljstvu zlasti še rudarjem, gozdarjem in tovarniškim delavcem ter tudi uradništvu. „Slovenec“ ta novi pojav samo konstatira, dočim nima „Tabor“ za list nobenega smisla in graji med drugim tudi njegov jezik. Mi pa mislimo, da nima pravice govoriti o jezični ziki, ki ga sam ne zna. Zlasti ne „Taborov“ kritik, ki je nagromadil 37 vrsnih toliko jezikovnega blata, da se človeku ježe lasje. Naše mnenje o „Vrh razgledniku“ je, da je bil list potreben in da si je že s prvo številko pridobil naše zaupanje. Boriti se pa ima z velikimi težkočami, ki jih gofovo v najkrajšem času premaga. Listi priporočamo vsem onim, ki se zanimajo za prirodopisno in prirodoslovno znanost, za razvoj tehnike.

Iz Ptujja.

pt 25letnica ptujškega ženskega društva. Vzvišen spominski dan je bil za ptujsko katoliško društvo gospa 1. avgust. Društvo je namreč slavilo dostojno 25letnico svojega obstoja. Imenovani dan je celebriral g. prošt društveni konzulent M. Jurkovič slovesno sv. mašo z zahvalno pesnijo in evharističnim blagoslovom. Te zahvalne maše, pri kateri so mogočno doneli glasovi naših orgel pod spretno roko našega regens chori g. Frasa, udeležile se niso samo odbornice, temveč tudi mnogo članic in precejšnje število občinstva. Društvo katoliških gospa v Ptujju je ustanovil leta 1896 pod pokroviteljstvom vladike pokojni gospod prošt Josip Hržič. Kot delavna društvena konzulenta sta mu sledila pok. g. prošt Josip Fleck in sedanji g. M. Jurkovič. Društvo je ves ta čas delo

valo na karitativnem polju in posebej no v zadnjih hudih letih olajšalo mnogo gorja. Hvala torej društvu samemu, gg. konzulentom, hvala vsem po žrtvovalnim odbornicam, vsem udom. in darovalcem, osobito pa onim cenj. damam, ki že vseh 25 let žrtvujejo vse svoje moči v blagor društva. — Gaslim!

Iz Maribora.

d Banket na čast kraljevemu namestniku se je vršil danes, 5. avgusta v kolodvorski restavraciji ob 1. uri popoldne. Poyabljeni so bili zastopniki strank, uradov in drugih korporacij.

d Maribor je danes tako v zastavi, kakor še nikdar ne, odkar je v slovenskih rokah. Skoro vsaka druga hiša ima razobešeno zastavo. Tudi Nemci so jih razobešili.

d Seja klubovih načelnikov maribor občinskega sveta se je vršila v četrti ob 18. uri pod predsedstvom župana Grčarja. Določilo se je, da se vrši prva seja plenuma v ponedeljek, dne 8. avgusta, ob 18. uri zvečer. Na dnevnem redu bo konstituiranje 13 odsekov, plača županu, zaževa gledališča in še nekatero druge stvari. Demokrati so poslali izjavo, da ne marajo sodelovati v odsekih, ker so užaljeni, da se jim pri volitvi v mestno svetovništvo ni dalo prav nobenega mandata, a SLS pa kar dva. Pač pa bodo posejali seje plenuma.

d Sokolsko junaštvo v kavarni „Beograd.“ Dne 31. julija so se vračali prevaljski Orli s tabora v Ptujju. Ker zvečer niso več imeli zveze na Koroško in v Mariboru ni bilo dobiti prenočišča, so bili prisiljeni, prebiti noč kakor je bilo pač mogoče. Nekaj jih je sedelo v kavarni „Beograd.“ Naš priprosti kmeti in delavski fanti, kako se mora obnašati v javnem lokalu v Srednji Evropi. Takozvana sokolska inteligenca in polinteligenca pa je mnenja, da mora pri vsaki priliki pokazati svojo surovost in kanihalsko oliko. Gospoda, ki sta sedela pri mizi pred blagajno, kulture vama manjka, evropske kulture! Če človek ni popolen divjak in surovež, vendar ne žvižga v kavarni, ne vpije prostaška. Po govoru, vedenju, ste drvarji! Značilno pa je tudi še to, da je surovina navadno tudi še srhahopetec, kukavica. Zvižgati in vpiti ima pogum, na zahtevo povedati svojega imena se ne upa, odgovornosti za svoje prostastvo se ne upa prevzeti. Pa ste junaki, vi Sokolovi! Gospoda, ob koncu je prišel seveda najhujši kanon! Bum! Protidržavnost! Zdaj bo pa prevaljski Orel zlezal pod klop. Osi! m voli se vam že smejejo. Sicer pa naš ljudje, ki so svojo državotvornost našli še le v polnem SHS koritu in so se v najtežjih dneh po čudarsko skrivali v temi, taki ljudje nas Korošcevi ne bodo državotvornosti učili. A tega očitka vam niti ne zamerimo. Saj rečeva nič ne moreta zato. Če vsako jutro v svojem „lajb-blatu“ bereta pridigo o protidržavnosti, kaj čuda, da v svoji duševni omejenosti povsod vidita tisti bavbav za nerazsodne otroke.

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Eros.

(3. nadaljevanje.)

Kar zadoni bojna trobenta, čar je zlomljen, mladenič zavihl svojo sulico in veselo poskoči od zemlje, radu jo se življenja in moči — —

Slika se izpremeni.

Divji svečeniki in druidski kameni izginejo kakor megla, ki jih je obdajala.

— Prelepa, duhteča noč v totem juniju.

Lesovi so temni in srebro sijaj lunin svit. Niti sapica ne zgane vršičev visokih topolov, ki se jasno in ravnono dvigajo v nočno nebo. Niti najmanjši valček ne kroži na površini jezera, ki se razprostira v luninem sijaju kakor plošča brušenega jekla. — Bobnarica se oglašja v bližnjem mevirju in slavček poje v goščavi. Vse diha mir in lepoto in vabi k veselju in počitku — —

Toda tam-le med orešjem in praprotjo leži dolga vrsta belo oblečenih junakov, nepotrpežljivo čakajo znamenja za napad. In onstran, tam kjer se dviga proti nebu nasip, temen in ra

ven, tam stopa gorindol visokozrastel vojščak na straži, čuvajoč rimske orle* z varno, mirno, vztrajno čuječnostjo tiste discipline, ki je naredila rimske legionarje za gospodarje sveta.

Iznova zapoje trobenta — razven trdega in enakomernega stopanja čete, korakajoče k izmeni, edini glas, ki ga je slišati v vrstah šatorov, postavljenih v redu in natančnosti za nasipom. V krakem bo straža izmenjana in takrat, ako sploh kedaj, bo dan ugoden trenutek za napad in bo vspehi mogoč in verjeten. — Mladina ne zna čakati, je nepotrpežljiva — skoraj slišno bi o sree mlademu bojevniku, z bolestinu koprnenjem poskuša rezilo svojega meča in ostrino svojega krakoročajnega kopja.

Kočno pohiti dolgo pričakovano geslo od vrste do vrste.

In kakor peneči se rob morskega vala se dvigne bela črta in se razvije v blede mesečini in moč za možem plane po koncu — bojni glasovi zaorije, topot stoterih nog zahrumi, val plane in butne ob trdni in varni odpor taborovega nasipa.

* Zlat ali srebrn orel na drogu je bil bojno znamenje rimskih legij.

Toda rimska disciplina se ne da tako zlahkoma ukantiti.

Trobente zakličejo v boj in preden jih še zamrl njihov glas med daljnimi griči, že stojijo legionarji pod orožjem in že blisketa na nasipu ščit in čelada, kopje, meč in sulica. Rimski orel se je zbudil in čuje, ni si sicer tmoč časa uglediti svojega perja, pa kljun in kremplji so ostri in pripravljene za brambo. Vitki centurion postavlja svoje moštvo v ravne in pravilne vrste, kakor da bi z njimi hotel korakati mimo cezarjevega prestola, a ne pa odbiti napad divjega barbarskega sovražnika. Tribuni v zlatih čeladah hitijo na svoje prostore ob širih oglih tabora, pretor pa daje svoje povelja mirno in nemoteno iz središča — —

Nad krikom in vikom napadu, odin Britancev doni jasni glas bojne rimske trobente, naročajoč povelja kratke in razumljivo, kakor živi glas in slišno bojevnikom daleč naokrog, vlivaljoč pogum in zaupanje in red v zmedo — —

Belooblečeni junaki Britanije zavihljuje svoje dolge meče in planeje k napadu.

Ze so napolnili jarek in zlezli na nasip, pa zopet in zopet se morajo u makniti trdnim vrstam in železni disciplini branilcev in strašno deluje v stisnjenih vrstah napadalcev kratki meč rimskega vojščaka, kritega z varnim ščitom.

Pa sveži napadalo vrejo preko nasipa in preplavljajo tabor. Pijan od zmage divja mladi bojevniki okrog, in kupoma pada sovražnik pred njim. — Leta mirnega življenja so mu vredniti trenutki.

Preboril se je do pretorija, dosegel je orle. Divje plane nad nje, da jih kot znamenja svojega junaštva ponese zmagoslavno seboj.

Pa krut centurion ga pobije — na tla.

Ranjenega, nezavesnega, krvavečega ga odneso tovariši, krčevito držijo njegova roka drog rimskega orla. — Položijo ga na bojni voz, divje bičajo dirjajoče konje, ropot koles bobni in njegovih ušesih, ko skokoma sinejo tu preko poljan in — —

(Dalje prihodnjič)

Da bi ne podlegla takemu vplivu, bi morala biti značajna! Surovost, prostost, duševna omejenost — znaki naše polinteligenca! Jagna nam majka!

d Kako si lahko v Mariboru aretiran? Pošten trgovec — Hrvat v Mariboru je, nedavno imel nujne opravke v Gosposki ulici. Imel je seboj kolo in ga je peljal poleg sebe, ker se po predpisih ne sme kolesariti v tej ulici. Trgovec se je držal teh predpisov. Kljub temu pa ga je policijski stražnik celo aretiral brez povoda. Tiral ga je v policijsko stražnico. Enaki slučaj se množijo dan na dan. V takih malenkostih kaže grozno natančnost in pretiranost, a drugod...

d Blažilni dež smo dobili v Mariboru in okolici v četrtek okoli 5. ure popoldne. Deževalo je do 10. ure ponoči. Nekatero rastline se še bodo menda za silo popravile, a fižol, koru za in otava so, že postale žrtev dolgotrajne suše.

d Popisovanje šoloobveznih mariborskih otrok, Stariši šoloobveznih otrok, rojenih v dobi med 15. septembrom 1907 in 15. septembrom 1915 se pozivajo, da popisne pole natančno in pravilno izpolnijo ter jih izročijo v 8 dneh hišnim gospodarjem ozir. hišni-

kom, od katerih jih bodo pobirali solski slluge. Za napoved narodnosti je edino merodajno pokolenje, ne pa občevalni jezik.

Odbor Marib. podružnice SPD izreka najtoplejšo zahvalo cenj. tvrdkam Grobelnik in Hedžet & Koritnik v Ljubljani za darovano krasno posteljnino, kakor tudi našemu markaterju Franju Majerju, ki se je za to darilo potrudil. Ziveli darovalci! Da bi našli mnogo posnemovalcev, osobito v Mariboru! Kdor hitro da, ta dobro da. Vsa darila naj se pošljejo za Marib. podružnico SPD na naslov: Franj. Majer, Trgovec, Maribor, Glavni trg.

Toča je včeraj dne 4. avgusta v občini Tinje na Pohorju popolnoma uničila vse poljske pridelke. Pomoč nujno potrebna!

Orlovski vestnik.

o Celjsko orlovsko okrožje nujno prosi vsa bratska okrožja, da se polnoštevilno udeležijo prireditve v Rim-

skih toplicah v nedeljo, dne 7. avgusta. Telovadecem in telovadkinjam pa se naroča, da pridejo v nedeljo predpoldne v Celje, kjer bo skupna vaja in blagoslovljenje zastave celjskega Orla, potem obhod po mestu in ob pol. ure popoldne z vlakom odhod v Rimske toplice. Če le mogoče, udeležite se slavnosti v krajih! Nihče naj ne ostane doma, ker letoviščarji Rimskih toplic bodo cenili Orle tudi po številu! Bog živi!

o **Trboveljsko orlovsko okrožje** priredi v nedeljo, dne 20. t. m., veliko prireditev, združeno z javno telovadbo. Izkaznice za polovično vožnjo po železnici naročite takoj na naslov: Orlovski odsek Trbovlje 2.

Dopisi.

Sv. Anton v Slov. gor. Naš dragi domačin g. podpolkovnik Al. Sernee je zopet pokazal svojo ljubezen do domače grude in svojih rojakov. V nedeljo, dne 31. julija, je obhajal v ožjem krogu svojih sorodnikov in prijateljev spomin na svojo pred 25 leti sklenjeno poroko. Za celo župnijo je bila posebno spodbudljiva sicer preprosta cerkvena slavnost in pa, da sta g. podpolkovnik in njegova blaga

žena med sv. mašo, katero je daroval v. g. višji vojni kurat in prot. Ernest Terstenjak, sprejela sv. zakramente. Slavnosti so se udeležili med drugim g. polkovnik Miladinovič, polkovnik v p. Prica s svojo ženo in hčerko ter major Prica. Našemu dičnemu domačinu in njegovi ljubeznivi soprogici pa želi cela župnija, da bi se tudi zlo, diamanteno in železno poroko srečno med svojimi domačini obhajala.

V nedeljo, dne 7. avgusta vsi v Ruše! Velika slavnost! 20letnica Podravske podružnice S. P. D.

Dve železni cevi za pekarsko peč proda Janez Krepek v Pobrežju.

Gospodična (sirota) iz dobre hiše želi priti kam kot gospodinja (k vdovcu z otroci, k samostojni gospe, v kakšno boljšo rodino). Govori hrvatski in italijski, je izveščana v vseh panogah gospodinjstva. Ponudbe pod št. 442 na upravništvu lista. 1-2 442

Dva učenca iz poštene rodbine sprejme takoj svečar in medicar Franc Duchek, Maribor, Vetrinjska ulica 26. 1-3 444

Zahvala.

Podpisana vdova selskega pismoše se najprizrečnejše zahvaljujem osrednjemu društvu pošnih in brzozajvnih uslužbencev za Slovenijo v Mariboru za darovano mi podporo 1000 K (entisoč kron). 440

Bralno društvo na Gornjem milskem bodi v nedeljo 7. t. m. ponavljalo igro »Miklovo Zalog«. Začetek točno ob 6. uri zvečer. K obilni udeležbi vabi ODBOR.

Sv. Marjeta n. Ptuja. V nedeljo 7. avg. t. l. priredi tukajšnja Dekliška zveza lepo igro »Marijin otrok« in razne deklamacije. Prijatelji od daleč in blizu uljudno vabljeni!

Prvovrstni trapistovski SIR se dobiva pri **Matija Lahu, Maribor,** 11-5 Glavni trg. 373

Pozor!

Edina tovarniška zaloga: Plachte impregnirane, za vozove
2 m široke, 3 m dolge K 888.—
3 » 4 » » 1880.—
3 » 5 » » 2250.—
4 » 4 » » 2400.—
4 » 6 » » 3500.—
druge velikosti poljubno v par dneh.
Konjske dežne plachte s kumet-špico, v treh velikostih na razpolago po tovarniških cenah. Pošiljatev po pošti na vse kraje. Edinole pri **Alojzij Gnušek, Maribor,** 7 Glavni trg št. 6. 417

LIVARNA

ZA **ZVONOVE IN KOVINE** POPREJ DENZELA SINOV
MARIBOR : KOPALIŠKA ULICA 9
je zopet v obratu!

CERKVENE ZVONOVE izdeluje surove litve v vseh kovinah in zlitvinah (bron, medenina, aluminij itd.)

UMETNA LIVARNA RELIEFI, CERKVENI SVETILNIKI

Vsa oprema za žgalnico, kletarstva, pivovarna, opreme za plin in vodovod, opreme za cevi, pipe za pivo, uteži iz medenine lastnega izdelka. Popravilnica za brizgalne itd.

16† Inž. J. & H. Bühl. 166

Anatomični muzej ki razstavlja pedagoške in zdravstvene organe, se nahaja v Mariboru Tomšičev drevored. Vstopnina 8 K. Dijaki in železničarji 6 K. Ob petkih samo za dame. Ostane v Mariboru samo kratek čas. 447

MARIBORSKA KOČA

na Pohorju
1000 m 1000 m
Planinsko letovišče v krasni legi Najboljša VINA in KUHINJA
Izprehodi po gozdu Oskrba celo leto
Priglasitev: trgovina Pinter & Lenard, Aleksandrova cesta 32-34 Telefon 287

: Streharna :

tvrdka za pokrivanje streh
RUD. BLUM v Mariboru, Aškerčeva ul. 22
priporoča svojo še obstoječo zalogo splošno znanega najboljšega izvirnega

„Hatschek eternita“

ter strešne opeke, cementa za les, strešne lepenke za pokrivanje streh. — Strogo solidno in strokovno delo zajamčeno. 445

Žvepleni prašek

najfineje zmlet za vinograde prodaja
K. SARIA, Maribor, Koroška cesta 30. 445

Mariborčani,

ki gredo proti St. Petru, se naj zglase v gostilni pri **„Slovenskih goricah“**, kjer se točijo pristna šentpeterska vina letnik 1919 liter po 16 K in letnik 1920 »rilček« liter po 32 K. Za obilen obisk se priporoča

M. Kovadič.

Velika zaloga vsakovrstnih UR in verižic, prstanov, uhanov, ter jedilnega orodja itd. 7-7†

Vsa v to stroko spadajoča popravila izvršujem točno in po ceni
urar, Maribor, Jurčičeva ul. 8
Lovro Stojeć, (Edmund Schmidgasse). 314

Trgovci na deželi pozor!

Večje število otroških oblek (3 do 13 let) o naravnost iz Čehoslovaške naročenih se zelo po ceni prodaja.

Kje pove upravništvo. 2-2 441

Kdor ne verjame, naj poskusi, in prepričal se bo, da se kupi: 390
Klobuke, obleko, perilo, čevlje, dokolenice, petov, kočare, torbice za trg in razno galanterijsko blago najboljše in najceneje pri tvrdki
Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

FRANC KRANJC, slikar 329

MARIBOR, Cvetlična ulica 8. Absolvent monakovske in dunajske umet. obrtne šole. Izvršuje slikanje sob, napisov, pokrajin, dekoracij in portretov po ceni.

Prodajalni oddelek: Mariborska električna inštalacijska in strojniška družba z. o. z.

„Melistroja“ Maribor.

Trg. odd.: Gosp. ulica 8, telefon 267.

Brzj.: Melistroja Maribor
Tehn. odd.: Aškerčeva ulica 22, telefon 94.

Izdelovanje proračunov in izvršitev inženirskih del za stroj-3-10† ne stavbe ter elektrotehniko. 400
Tozadevna pojasnila radevolje vsikdar na razpolago.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica št. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Obrestuje vloge po 4% in 4 1/4%

Daje posojila na vknjižbo ali poročtvó. Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno. 136

Za varnost vlog jamči rezervni sklad, naložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stavbiščih na najlepšem prostoru v Mariboru.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.